

Az EBESZ szerint is sikeresen bonyolították le a magyar országgyűlési választásokat

Az Alapjogokért Központ üdvözli az EBESZ magyar országgyűlési választásokról szóló jelentését, mely megállapítja, hogy a választási eljárás megfelelő módon és adminisztrációs szempontból jól szervezetten zajlott. A jelentés tényszerűen kiemeli, hogy az állampolgárok számára valós választási lehetőséget kínáló voksolás során a választási szervek feladatukat hatékonyan látták el, a vonatkozó határidőket betartották, az általuk vezetett választói névjegyzék pedig megbízható volt. Az EBESZ azt is megállapította, hogy a szavazás maga megfelelően szervezett és átlátható körülmények között zajlott, a szabályok széles körben adtak lehetőséget a jelölt- és listaállításra, az eljárási szabályokat pedig valamennyi megfigyelt szavazókörben betartották. Összességében úgy látják, a szavazatok számlálása és összesítése szabályszerűen történt. Fenti, helytálló megállapítások mellett azonban az Alapjogokért Központ felhívja a figyelmet arra is, hogy a jelentés számos pontatlanságot tartalmaz, illetve megismétli az EBESZ előzetes véleményében foglalt téves jogi megállapításokat.

Az EBESZ választásokkal foglalkozó szervezetének (ODIHR – Office for Democratic Institutions and Human Rights) korlátozott mandátumú megfigyelői missziója által készített dokumentum több ponton is kritikát fogalmaz meg a választási rendszer részletszabályaival kapcsolatban.¹ Ezen kritikák nagy része azonban félreértésen vagy a jogszabályi környezet nem pontos ismeretén alapulhat. A jelentésben foglaltakkal szemben például a választójogi törvényeket jóval a választásokat megelőzően, 2011 végén és 2013 elején több hónapos vita után fogadta el az Országgyűlés. A választókerületek határainak újrarajzolására az Alkotmánybíróság kötelezte a jogalkotót, mely éppen a testület kívánalmainak megfelelően szabályozta a kérdést törvényben. Általánosan elfogadott elv emellett, hogy a kétharmados szabályozás garanciális jellegű biztosíték, így tipikus helyzetben csak pártokon átívelő politikai konszenzus alapján lehet majd megváltoztatni a választókerületi beosztást. A győzteskompenzáció intézményével kapcsolatban tévesen állapítja meg a jelentés, hogy az 6 pluszmandátumhoz juttatta a kormánypártokat. A győzteskompenzáció a korábbi megyei listák aránytalanságot növelő hatását emelte át az új rendszerbe, a pluszmandátumok valójában az egyéni képviselői helyek megnövelt arányából fakadnak, melyek elnyerésére azonban bármelyik politikai erőnek esélye volt.

Az EBESZ megfigyelői szintén kritizálják a választási szervek vezetőinek kinevezési-megválasztási módszerét. A korábbi szabályozással ellentétben azonban ezen szervek függetlensége éppen, hogy erősebb lett. A Nemzeti Választási Iroda immáron nem a kormánynak alárendelt, hanem önálló költségvetéssel rendelkező, a kormány által nem utasítható, autonóm államigazgatási szerv. A Nemzeti Választási Bizottságot pedig a korábbiakhoz hasonlóan az Országgyűlés választja, választott tagjaira azonban már nem a kormány illetékes tagja, hanem az államfő tehet javaslatot. A

szavazatszámlláló bizottságokba az egyes jelölő szervezetek ráadásul már két-két tagot is delegálhatnak.

A szervezet kifogásolja a határon túli magyarokra és a külképviseleteken szavazókra vonatkozó eltérő szabályozást, miközben a határon túliak levélben történő szavazása 16 EU-s tagállamban bevett gyakorlat. Ráadásul korábban maga az Alkotmánybíróság mondta ki, hogy a levélben szavazó határon túli magyarok és a szavazás napján külföldön tartózkodó, de lakóhellyel rendelkező választók közötti megkülönböztetés igazolható. E tekintetben ugyanis e két csoportba tartozó személyek nem rendelkeznek azonos jogi státusszal, a rájuk vonatkozó szabályozás és a megkülönböztetés alkotmányos alapja a magyarországi lakcím, illetve annak hiánya.

A kampányszabályokkal kapcsolatban az EBESZ nem veszi figyelembe, hogy az állami szervek reklámjai, hirdetési sohasem minősültek kampánytevékenységnek, ezen az új, hatályos szabályozás sem változtatott (Az tény, hogy a kapcsolódó egyes esetekben a Kúria saját korábbi vagy éppen az Alkotmánybíróság döntéseivel is ellentétes határozatokat hozott). Mindezzel szemben azonban a jelölteknek és jelölő szervezetnek az új kampányfinanszírozási törvény alapján szükséges elszámolniuk a kapott támogatással. Az egyéni jelöltek kincstári kártyára kapták a támogatást, melyet az Államkincstár ellenőriz. Politikai reklám közzététele valamennyi jelölő szervezet számára egyenlő és ingyenes feltételek mellett volt adott a közmédiában, a kereskedelmi médiumok pedig eldönthették, hogy sugároznak-e a fenti feltételek mellett politikai reklámokat (tény, hogy utóbbira a gyakorlatban nem került sor, ez azonban az érintettek saját döntése volt). A sajtóban megjelenő politikai hirdetésekre vonatkozó árlistát pedig maguknak a sajtóorgánumoknak kellett nyilvánosságra hozniuk az Állami Számvevőszék honlapján. A Számvevőszék egyebek mellett amúgy valamennyi, az Országgyűlésbe bejutott párt kampányköltségeit hivatalból ellenőrzi, de a többi jelölő szervezet kérésére így fog tenni az összes, országos listás állító párt esetében is.

Az EBESZ jelentéséről tehát összességében elmondható, hogy bár általános értelemben helytálló megállapításokat tesz a legutóbbi magyar országgyűlési választások sikeres adminisztratív lebonyolítása kapcsán, a dokumentum maga számos téves állítást fogalmaz meg a részletszabályokat illetően. Mindezek miatt az Alapjogokért Központ a közeljövőben egy áttekintő, az EBESZ misszió jelentésének egészére kiterjedő elemzést fog publikálni a vitás pontokat illetően.

¹ Hungary, Parliamentary Elections 6 April 2014 - OSCE/ODIHR Limited Election Observation Mission Final Report, Warsaw 11 July 2014

<http://www.osce.org/odihr/elections/hungary/121098?download=true>